

Beverrat

Myocastor coypus

De vacht van de beverrat is bruin op rug en flanken en wat lichter op de buik. Er zijn ook gefokte kleurvariëteiten, zoals grijs, zwart en bruingeel. De opvallende snijtanden zijn oranje, de stevige snorharen wit, de oren en voorpoten klein, de achterpoten met zwemvliezen groot. Jonge dieren hebben vaak een witte rand rond de neusgaten. De beverrat onderscheidt zich van bever en muskusrat door de ronde, bijna kale staart. Met een kop-romplengte tot 60 cm, een staartlengte tot 40 cm en een gemiddeld lichaamsgewicht van 6 kg zit hij qua grootte tussen bever en muskusrat in.

In Nederland is de voortplanting niet gebonden aan een bepaald jaargetijde, al lijken er in de voorzomer wat meer jongen te worden geboren (KIK 1977). De gemiddelde worpgrootte is vijf; lacterende vrouwtjes kunnen kort na het werpen al weer drachtig zijn. Bijzonder is dat de tepels niet op de buik zitten maar op de flanken. Mannetjes zijn territoriaal; de leefgebieden van vrouwtjes en mannetjes overlappen. Bij hoge dichtheid leven vrouwtjes in familie-territoria (GOSLING & BAKER 1991).

Leefomgeving

Beverratten zijn gebonden aan water en hebben een voorkeur voor moerassen en plassen met weelderige oeverbegroeiing. In waterlopen met dichtbegroeide oevers is het individuele leefgebied circa 1,5 km lang (BOK & VAN HUSSEL 2001, MICOL 1991). Hier vinden de dieren niet alleen voedsel, maar ook bescherming tegen wind. Vaak slapen ze bovengronds en sommige beverratten verblijven altijd in de open lucht. De jongen worden geboren in een zelfgegraven hol, maar hopen van konijnen worden ook gebruikt. Hopen worden meestal in de oever van een watergang gegraven,

met de ingang op of net boven de waterlijn, maar hopen op honderd meter of verder van water komen ook voor.

Voedsel

Het voedsel is voornamelijk plantaardig, hoewel sommige individuen ook zwanenmossels eten. Naast bladeren en stengels van water- en oeverplanten worden wortels uitgegraven en gegeten, bijvoorbeeld van riet, ridderzuring en zeebies. Landbouwgewassen die in de smaak vallen zijn aardappelen, bieten, granen, kool en maïs. De beverrat is bereid zijn voedsel dagelijks over grote afstand op te halen, zo nodig over land.

Areaal

De ondersoort van de beverrat die men sinds de jaren 1920 naar Europa haalde (*Myocastor coypus bonariensis*) komt uit Argentinië, Uruguay, Paraguay en Zuid-Brazilië en komt nu niet alleen in veel landen van Europa in het wild voor, maar ook in delen van Azië, Afrika en Noord-Amerika. In Europa ontbreekt hij in Scandinavië en de Baltische Staten; in Engeland werd hij na een periode van verwildering planmatig bestreden, wat in 1989 tot uitroeiing leidde (BAKER 2006).

Beverrat.
Foto: Paul van Hoof.
Coypu.

▶
Beverrat.
Foto: Henk Heijligers.
Coypu.

Voorkomen in Nederland

Gegevens tot 1969

Vanaf 1934 zijn ontsnapte beverratten in de vrije natuur aangetroffen (IJSELING & SCHEYGROND 1950). Tussen 1950 en 1955 werden uit vrijwel alle provincies beverratten gemeld. Na twee reeksen van strengere winters, afgesloten door de zeer strenge winters van 1955/56 en 1962/63, kwamen er in Nederland vrijwel geen vrijlevende beverratten meer voor. Door immigratie uit België en Duitsland vestigden zich weer kleine populaties in Midden-Limburg (KOENDERS 1964).

Periode 1970-1988

Vooraf na 1970 nam het aantal meldingen van beverratten in Limburg toe, wat in 1974-1975 en na 1977 leidde tot van overheidswege georganiseerde bestrijdingscampagnes. In de strenge winter van 1978/79 kwamen veel beverratten

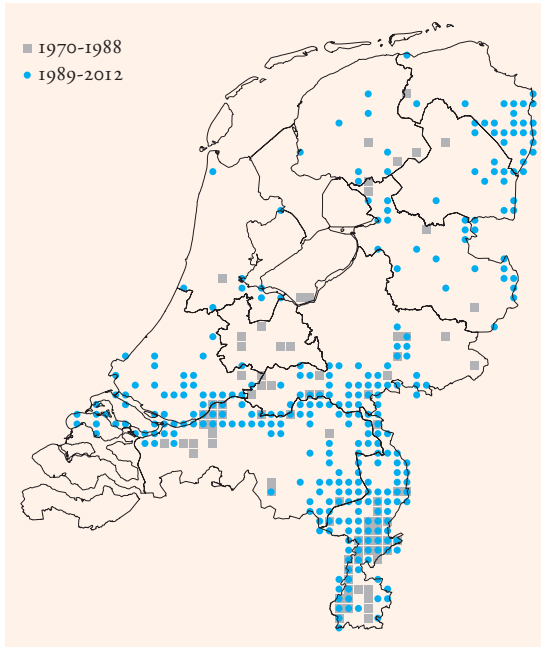
om. In 1980-1985 werden door fokkers opnieuw beverratten ingevoerd, waarvan sommige ontsnapten of werden losgelaten. Er kwamen wederom meldingen uit bijna alle provincies. Na de relatief strenge winters van 1984/85 en 1985/86 werden deze dieren niet meer gesignaleerd en leefden er nog alleen nog zo'n 50 beverratten in het zuidelijke deel van Limburg langs de Roer en de Maas (HENDRIX 1986). In 1986-1988 herstelde deze populatie zich weer, mede dankzij de relatief zachte winters. De beverratten verspreidden zich voornamelijk langs Maas, Rijn en Amsterdam-Rijnkanaal tot in Utrecht en de Biesbosch. Op deze laatste plek ontstond, ook door een vrijlatingsactie, een zeer grote populatie.

Periode 1989-2012

In 1990-1995 breidde de beverrat zich langzaam verder uit en namen vooral lokaal de aantallen fors toe, waardoor

▶
Ingestorte hopen van de
beverrat.
Foto: Paul van Hoof.
Collapsed burrows of the coypu.

verspreid kleine populaties ontstonden. Rond 2000 nam de immigratie vanuit België sterk af als gevolg van het nagenoeg geheel uitroeien aldaar. De vrijwel onbestreden Duitse populatie bleek toen echter tot aan de grens met Nederland te zijn verspreid, waarop besloten werd de beverrat met ingang van 2002 zeer intensief te bestrijden en hem tot de landsgrenzen terug te dringen (ANONYMUS 2004). Dit doel werd in 2009 vrijwel bereikt: er resteerden naast een klein aantal zwervende individuen nog slechts enkele kleine restpopulaties, zoals op het Kampereiland (ov), in de Rhoonse Grienden (ZH) en in Oost-Groningen. Medewerkers van Nederlandse waterschappen vangen zelfs systematisch beverratten net over de Duitse grens. Zonder de

bestrijdingscampagne had de beverrat zich over geheel Nederland kunnen verbreiden. Na 2009 zijn er tientallen verspreide waarnemingen, vooral van dieren uit Duitsland die via de Overijsselse Vecht, de Rijn en de Limburgse zijrivieren van de Maas naar ons land komen.

Veranderingen en oorzaken

De in Nederland voorkomende ondersoort is slecht bestand tegen vorst. Enkele dagen met vorst leidt al tot afgevroren staarten en tenen; langdurige strenge vorst betekent het einde van vrijwel de hele populatie. Doordat er de laatste decennia maar weinig langdurige vorstperiodes zijn geweest, kon de beverrat zich tussen 1995 en 2002 in ons land ruim verspreiden. Omdat de aantallen echter nog laag waren, heeft de bestrijdingscampagne in 2002-2009 succes gehad.

Bedreigingen en bescherming

De beverrat is een invasieve exoot en het beleid is erop gericht de soort in Nederland uit te roeien.

Fred Barends

SUMMARY

*Coypu *Myocastor coypus**

The coypu is native to South America and is considered an invasive exotic species in the Netherlands. It is associated with marshlands and waters with densely vegetated banks. Coypus that had escaped from fur farms managed to reproduce in the Netherlands from 1934. An eradication programme was launched in 2002. Towards the end of the most recent period covered by this atlas, the number of sightings had been reduced to only a few dozen. Most of these were of individuals that had entered the Netherlands by river from Germany.